

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kunta- ja aluehallinto-osasto

MUISTIO

26.9.2017

**MAAKUNTATALOUDEN JA SIIHEN LIITTYVIEN YHTEISTYÖPROSESSIEN
SIMULOINNIN SUUNNITELMA**

MAAKUNTATALOUDEN JA SIIHEN LIITTYVIEN YHTEISTYÖPROSESSIEN SIMULOINNIN SUUNNITELMA	3
1 Simuloinnin tausta ja tavoitteet.....	3
2 Maakuntatalouden simulointi.....	4
2.1 Simuloinnin aloitustilaisuus	4
2.2 Maakuntalain mukaisen neuvottelun simulointi	5
2.3 Yleiskatteisen rahoituksen simulointi	6
2.4 Ministeriöiden yhteistyön simulointi	7
3 Poikkihallinnollisten yhteistyöprosessien simulointi.....	7
3.1 Sote-ohjauksen simulointi.....	7
3.1.1 Harjoituksen tavoitteet	8
3.1.2 Harjoituksen toteuttaminen	9
3.1.3 Mitä tuloksia tavoitellaan.....	10
3.1.4 Aikataulu ja tapahtumat	11
3.1.5 Muuta huomioitavaa	11
3.2 Valtion ja maakuntien keskustelut aluekehittämisestä.....	12
3.2.1 Lähtökohdat	12
3.2.2 Aluekehittämisen prosessien valmistelu ja simuloinnin toteuttaminen	12
3.2.3 Tilannekuvan valmistelu aluekehittämiskeskustelujen tueksi	13
3.2.4 Simuloinnin tavoitteet	13
3.2.5 Toteutuksen seuraavat askeleet.....	14
3.3 Pelastustoimen ohjauksen simulointi	14
3.3.1 Lähtökohdat	14
3.3.2 Simuloinnin/ Harjoituksen tavoitteet ja tehtävät.....	15
3.3.3 Harjoituksen toteuttaminen	16
3.3.4 Aikataulu ja tapahtumat	17
3.3.5 Muuta huomioitavaa	18
4 Hallinnonalojen yhteistyöprosessit maakuntien kanssa	18
4.1 Simulointi LVM:n hallinnonalalla	18
4.2 Simulointi MMM:n hallinnonalalla	18
4.2.1 Strategiapäivä.....	18

4.2.2	Substanssikeskustelut jokaisen maakunnan kanssa	19
4.2.3	Sopimukset.....	19
4.2.4	Informaatio-ohjaus	19
4.2.5	JTS-ehdotus.....	20
4.2.6	Erillismomentit.....	20
4.3	Simulointi YM:n hallinnonalalla	20
5	Simulointi palvelukeskuksissa	21
5.1	Talous- ja henkilöstöhallinnonhallinnon palvelukeskuksen simulointi	21
5.1.1	Talouden simulointi	22
5.2	ICT-palvelukeskuksen simulointi	23
5.3	SoteDigi-yhtiön simulointi.....	25
5.4	Toimitilapalvelukeskuksen simulointi	26
6	Simulointi maakunnissa	27
6.1	Simuloinnin toteutus ja aikataulu maakunnissa	28
6.2	Maakuntien näkökulmasta huomioitavaa.....	29
7	Simuloinnin tapahtumat aikajanalla.....	29
8	Simuloinnin dokumentointi.....	29

MAAKUNTATALOUDEN JA SIIHEN LIITTYVIEN YHTEISTYÖPROSESSIN SIMULOINNIN SUUNNITELMA

1 Simuloinnin tausta ja tavoitteet

Tässä muistiossa kuvataan maakuntien talouden sekä siihen liittyvien yhteistyöprosessien simulointia. Muistio muodostaa suunnitelman siitä, miten näitä asioita simuloidaan syyskuun 2017 ja kesäkuun 2018 välillä.

Muistio on laadittu yhteistyönä, jota on koordinoanut valtiovarainministeriö. Laatimiseen ovat osallistuneet maakunnat suuralueiden kautta, Suomen kuntaliitto ja ministeriöistä sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, sisäministeriö ja ympäristöministeriö sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, ICT-palvelukeskus ja maakuntien tilakeskus.

Maakuntien toiminnan käynnistämistä tuetaan reformiministeriryhmän 18.5.2017 hyväksymässä maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanon runkosuunnitelmassa. Maakuntatalouden simuloinnin suunnitelma täydentää runkosuunnitelmaa ja maakuntien muutostukea.

Maakuntatalouden simuloinnin toteuttamista on käsitelty maakuntauudistuksen valmisteluryhmissä sekä projektiryhmässä, jossa sen toteuttaminen hyväksyttiin. Simuloinnin suunnitteluun ovat osallistuneet kaikki ne ministeriöt, joiden hallinnonalojen tehtäviä maakunnat alkavat hoitaa. Maakuntien osallistuminen suunnitteluun on järjestetty suuralueittain niin, että kutakin neljästä suuralueesta on edustanut yksi maakunta.

Keskushallinnossa simuloidaan yleiskatteisen rahoituksen laskentaa ja jakamista, näihin liittyvää päätöksentekoa, erillismomenttien rahoituksen jakamista, yhteisen näemyksen luomista rahoituksen kokonaisuudesta ja sopeuttamisurasta sekä ohjausprosessin ja siihen liittyvien neuvottelujen ja keskustelujen toteuttamista.

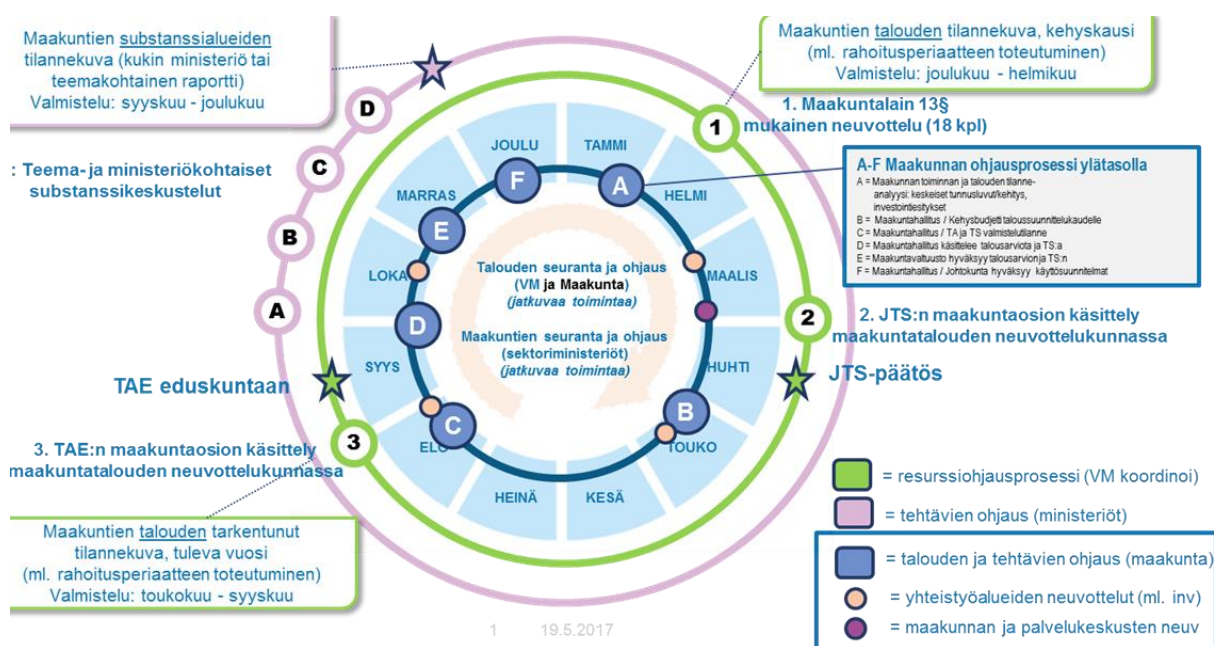
Maakunnissa simuloidaan maakunnan taloudellista päätöksentekoa ja voimavarojen allokointia, ohjausprosessin ja siihen liittyvien neuvottelujen ja keskustelujen toteuttamista, maakunnan sisäisiä talous- ja ohjausprosesseja, arvioidaan eri toimintojen määrärahatarpeita, verrataan vuoden 2018 toteutunutta simuloituun rahoitukseen sekä arvioidaan omia sopeuttamistarpeita rahoituksen näkökulmasta.

Simuloinnin avulla

- otetaan haltuun maakuntien talous- ja ohjausprosessi keskushallinnossa ja maakunnissa,
- maakunnissa pienennetään virheitä ja epätarkkuuksia budjetoinnissa ensimmäisinä vuosina,
- saadaan maakunnittaisia arvioita uudistukseen liittyvistä väistämättömistä siirtymäkustannuksista

- saadaan maakunnittain näkemys rahoituksen riittävydestä ja sopeutustarpeista ensimmäisenä vuotena,
- ohjausprosessi toimii tehokkaasti heti toiminnan alkaessa ja ohjauksen sisältöjä saadaan täsmennettyä ennen ensimmäistä toimintavuotta,
- saadaan kokemusperäistä tietoa taluspäätöksien tekemisestä uudessa järjestelmässä, sekä
- saadaan tietoa talous- ja ohjausprosessien sisällöllisestä ja aikataulullisesta toimivuudesta ja niiden vaatimuksista.

Simuloinnilla on tärkeä merkitys myös ministeriössä tapahtuvan valmistelulle ennen pysyviä ohjaus- ja vuorovaikutuskäytäntöjä. Myös simuloinnin viestinnällinen ja sitouttava merkitys on suuri.

1. Mahdollinen hahmotus talouden ohjausprosesseista

2 Maakuntatalouden simulointi

2.1 Simuloinnin aloitustilaisuus

Simuloinnin aloitustilaisuus pidettiin 7.9.2017 ja sen tarkoituksena oli jakaa simulointiin osallistuville oikea ja ajantasainen tieto rahoitusjärjestelmästä, päätöksenteon tilanteesta sekä toimeenpanon valmistelusta. Tavoitteena oli, että kaikilla tahoilla on riittävän yhtenevä käsitys rahoitus- ja ohjausjärjestelmään liittyvistä periaatteista ja käytännöistä ennen simuloinnin aloittamista.

Aloitustilaisuuteen osallistui henkilöitä kunnista, maakunnista tai valtion hallinnosta yhteensä noin 200 henkilöä.

Aloitustilaisuuden ohjelma oli seuraava:

- 10.00 Avaus**
Osastopäällikkö, ylijohdaja Jani Pitkäniemi, VM
- 10.15 Yleiskuva maakuntien ohjauksesta ja rahoituksesta**
Finanssineuvos Tanja Rantanen, VM
- 10.50 Yleiskatteisen rahoituksen määräytyminen ja sisältö**
Budjettineuvos Virpi Vuorinen, VM
- 11.15 Palvelukeskusten toimintaperiaatteet ja talousvaikutukset**
Hallituksen puheenjohtaja Mia Hokkanen, Hetli Oy
Toimitusjohtaja Olavi Hiekka, Maakuntien tilakeskus Oy
- 11.35 Keskustelu**
- 11.45 Lounasbuffet Paasin kellarissa (0. kerros)**
- 12.30 Palvelukeskusten toimintaperiaatteet ja talousvaikutukset + keskustelu**
Hallituksen puheenjohtaja Mirjami Laitinen, Vimana Oy
- 12.45 Simuloinnin yleiskuvaus ja tavoitteet**
Finanssineuvos Teemu Eriksson, VM
- 13.15 Hallinnonalakohtaiset tulokulmat ja ohjauksen simulointi**
Neuvotteleva virkamies Mikko Nygård STM, Aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä TEM, Neuvotteleva virkamies Taito Vainio SM, Neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola MMM, Liikenneneuvos Mervi Karhula, LVM, Taluspäällikkö Timo Jaakkola YM
- 14.15 Keskustelu**
- 14.30 Kentän puheenvuoro**
Muutosjohtaja Elsa Paronen, Pohjois-Savo
- 14.40 Kentän puheenvuoro**
Maakuntajohtaja Jukka Ylikarjula, Keski-Pohjanmaan liitto
- 14.50 Päätössanat**
Muutosjohtaja Pauli Harju, VM

Aloitustilaisuuden esitykset ovat saatavana alueuudistus sivulla osoitteessa <http://alueuudistus.fi/simulointi>.

2.2 Maakuntalain mukaisen neuvottelun simulointi

Maakuntalain 13 § mukaisten neuvottelujen simulointi toteutetaan maaliskuussa 2018 kahdessa osassa. Ensin valmistellaan ja käydään simuloitu neuvottelu jokaisen maakunnan kanssa ja näiden jälkeen pidetään yhteinen työpaja kokemuksien purkamiseksi.

seksi ja jalostamiseksi. Neuvottelusimulaatiot käydään maaliskuussa ja työpaja pidetään huhtikuussa. Neuvottelujen valmistelu käynnistetään tammikuussa 2018.

Neuvottelusimulaatio perustetaan mahdollisimman todellisille tiedoille maakuntien toiminnoista ja niiden tilasta sekä maakuntien kustannuksista ja rahoituslain mukaisesta rahoituksesta. Valtiovarainministeriö ohjeistaa valmistautumisen maakunnille tammikuussa 2018 (asiat, sisällöt ja asiakirjamallit). Valmistautuminen kytketään mahdollisimman hyvin muiden ministeriöiden maakuntien kanssa käymiin keskusteluihin ja käytetään mahdollisimman paljon aitoja mittareita.

Simuloidut neuvottelut käydään mahdollisimman aidolla asialistalla, mutta lyhennettynä 1,5 tuntiin. Neuvotteluissa hyödynnetään etäyhteyksiä. Ennen toteutusta selvitetään muiden ministeriöiden tarve ja mahdollisuudet osallistua maakuntalain mukaisen neuvottelun simulointiin.

Simulointineuvottelujen jälkeiseen työpajaan osallistuvat kaikki maakunnat, valtiovarainministeriön maakuntien ohjaukseen osallistuvat henkilöt ja muiden ministeriöiden edustajia. Työpajassa käydään läpi neuvottelumateriaalit, tietopohjat ja miten niiden pohjalta muodostetaan asialistat sekä asioiden käsittely ja simulointineuvottelujen kokemukset. Palautteen ja keskustelun perusteella tehdään ehdotuksia prosessien ja asioiden parantamiseksi.

Tavoitteena on, että

- ensimmäiset maakuntalain 13 § mukaiset neuvottelut vuonna 2019 nivoutuvat ongelmitta muihin maakuntien kanssa käytäviin neuvotteluihin,
- osallistujat tuntevat neuvotteluprosessin ja siihen valmistautumisen,
- ensimmäisiin neuvotteluihin kyetään luomaan todellisiin tilanteisiin ja tarpeisiin perustuva asialista, sekä
- neuvottelujen tietopohja on riittävän hyvä.

Simuloidut neuvottelut vaikuttavat myös kesällä 2018 alkavaan maakuntien taloussuunnittelun (koetalousarvion laadintaan) simulointiin kussakin maakunnassa.

2.3 Yleiskatteisen rahoituksen simulointi

Maakuntien yleiskatteellisen rahoituksen laskelmat on päivitetty keväällä 2017. Lähtökohtana on, että simuloinnissa käytettäisiin keväällä 2018 päivitettäviä laskelmia. Laskelmapäivityksen tarkempi aikataulu määritellään syksyn 2017 aikana.

Huomioitavaa on, että maakunnille toimitettava laskelma on arvio rahoituksesta eli siihen sisältyy laskennallisia oletuksia. Tällä hetkellä rahoitukseen liittyviä asioita on jonkin verran auki. Näiden edistymisen huomioidaan rahoituslaskelmissa.

Maakunnille toimitetaan laskelma, joka sisältää sen perusteet, lyhyen selostuksen laskennan tavasta ja lähtöarvoista, kokonaisrahoituksen ja maakunnan kokonaissumman.

HUOM!!!! Uudellemaalle tehdään vielä laskennallinen kasvupalvelurahoituksen erottaminen. Kasvupalvelukuntayhtymä osallistuu simulointiin.

Simuloinnin toisessa vaiheessa laskelmien ja maakunnan oman valmistelun perusteella (esim. maakunnan omat menoselvitykset) maakunnat valmistelevat koetalousarvion toiminnan ensimmäiselle vuodelle sekä taloussuunnitelman. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan yhteisille JHS-hankkeissa valmistelluille pohjille.

Vuotta 2020 koskevan laskelman lisäksi VM:ssä laaditaan vuoden 2018 aikana keskipitkän ajan trendilaskelma rahoituksesta ja sopeutustarpeesta kullekin maakunnalle. Laskelmat toimitetaan maakunnille syksyllä 2018.

2.4 Ministeriöiden yhteistyön simulointi

Toimialakohtaisista keskusteluista ja neuvotteluista siirtyy asioita JTS-prosessiin, jos ministeriöt tekevät niistä ehdotuksia julkisen talouden suunnitelmaan. Maakuntalain mukaan JTS-valmistelua ja ministeriöissä tapahtuvaa talouden ja toiminnan suunnittelua varten kukin maakuntien tehtävien ohjaamisesta vastaava ministeriö valmistelee toimialansa tehtävien ja kustannusten arvioinnin. Järjestelmän toimivuuden kannalta on tärkeää, että valtioneuvoston piirissä on riittävän yhtenäinen käsitys vallitsevasta tilanteesta ja sen edellyttämistä toimenpiteistä. Vastaavanlaista ohjausta ei ole toteutettu aikaisemmin.

Ohjauksen kokonaisuuden ja ministeriöiden yhteistyön valmistelu on käynnissä. Yhteistyö virallisessa prosessissa rakentuu maakuntatalouden neuvottelukunnan sihteeristön ympärille. Simulointi toteutetaan valmistellun mallin pohjalle. Simuloinnin kohteena ovat maakuntien ohjauksen tilanteet ja niihin liittyvien asiakirjojen valmistelu, joissa tarvitaan valtioneuvostotason yhteensovittamista.

Ministeriöiden yhteistyön simulointitilaisuus järjestetään marras-joulukuussa 2017. Tilaisuuteen osallistuu maakuntien ohjaukseen osallistuvien ministeriöiden henkilöstöä, joka on mukana maakuntatalouden neuvottelukunnan sihteeristöä koskevassa valmistelussa.

Tilaisuus on keskusteleva ja työpaja-tyyppinen. VM vastaa järjestelyistä ja puheenjohtajuudesta tilaisuudessa sekä ennakkomateriaalista. Tilaisuutta voidaan jakaa rinnakkaisiin ryhmiin, jos eri ministeriöiden tilanne nähdään hyvin erilaisena (esim. STM – VM yhteistyö vs. muut ministeriöt).

3 Poikkihallinnollisten yhteistyöprosessien simulointi

3.1 Sote-ohjauksen simulointi

Maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 15/2017) mukaisesti valtion maakuntiin kohdistamaa ohjausta tiivistetään ja uudistetaan. Maakuntalain 13 §:n mukaisesti julkisen talouden suunnitelman (JTS) tekemiseksi tapahtuvan valtioneuvoston päätöksenteon tu-

eksi ja maakuntien taloudellista ohjausta varten on valtion ja maakunnan välinen neuvottelu. Neuvotteluja johtaa VM. Tätä varten kukin maakuntien tehtävien ohjaamisesta vastaava ministeriö valmistelee toimialansa tehtävien ja kustannusten arvioinnin.

Järjestämislain 30 § mukaan STM valmistelee palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi valtakunnallisen selvityksen, joka sisältää ehdotukset tarvittavista toimenpiteistä JTS:n, talousarvion ja sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten strategisten tavoitteiden laatimista ja muuta valtakunnallista ohjausta varten. Selvityksen pohjana toimivat aluehallintovirastojen raportit ja THL:n arvio palvelujen saatavuudesta ja niiden kustannusvaikuttavasta toteutuksesta. Selvitys toimii pohjana STM:n ja maakuntien väliselle neuvottelulle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 29 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriö ja maakunnat neuvottelevat vuosittain maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvien sote-tehtävien ja palvelujen toteuttamisesta. Neuvotteluissa käsitellään:

- maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisiä tavoitteita
- palvelutuotannon työnjakoa ja yhteistoimintaa muiden maakuntien kanssa
- omavalvonnan toteutumista
- yhteistyösopimuksen ja valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista
- maakunnan palvelujen kehitystä ja alueellisia kehittämistarpeita
- toimintaympäristön ja palvelujen tarpeen muutoksia
- lakisääteisten tehtävien rahoitustarvetta, kehittämistä ja tuottavuuden lisäämistä
- maakunnassa toteutettavia kustannusten hallinnan kannalta välttämättömiä toimenpiteitä

STM laatii neuvotteluista asiakirjan, johon kirjataan palvelutuotannon kokonaisuuden toteutuminen ja sovitut seuraavan vuoden keskeiset tavoitteet ja näitä tukevat toimenpiteet.

Tässä alustavassa työsuunnitelmassa kuvataan simuloinnin suunnittelua ja toteutusta STM:ssä ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyen. Muut ministeriöt laativat omat suunnitelmansa hallinnonalojaan koskien.

3.1.1 Harjoituksen tavoitteet

Tavoitteena on valmistella ja toteuttaa järjestämislain 29 §:n mukainen toiminnallinen neuvottelu STM:n ja maakuntien välillä sekä sen jälkeinen työskentely 27 § tarkoitettujen valtakunnallisten tavoitteiden valmisteluun.

Valmisteluvaiheessa ministeriössä suunnitellaan:

- tarvittavan tiedon keruu ja käsittely
- neuvottelumateriaalin toimittaminen maakunnille
- aikataulu
- asialista ja osallistujat
- käytännön järjestelyt
- dokumentointi

Neuvotteluissa käsitellään järjestämislain 29 §:n mukaisia keskeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin päästään.

Lisäksi käsitellään maakuntien yleiskatteellisen momentin rahoitusta maakuntakohtaisesti ja STM:n vastuulle jäävien erillisten momenttien määrärahoja.

3.1.2 Harjoituksen toteuttaminen

Ministeriössä syksyllä 2016 ja alkuvuonna 2017 tehtyjen arvioiden mukaan toiminnalliset neuvottelut käydään syys-lokakuussa vuosittain; suunnittelun ja valmistelujen vuoksi realistinen aikataulu neuvottelulle ensimmäisenä vuonna olisi kuitenkin ollut marras-joulukuu. Sote-uudistuksen aikataulun muuttumisen vuoksi tämä ajankohta myöhentyy edelleen (kts. kohta aikataulu ja tapahtumat).

Valmisteluun nimetään työryhmä/yksikkö joka laatii yksityiskohtaisemman suunnitelman tarvittavasta tiedoista, neuvottelun asialistasta ja ehdotuksen osallistujista sekä käytännön toteutuksesta.

Asialistan sisällöstä keskustellaan riittävän ajoissa maakuntien kanssa, jotta saadaan kuva siitä, onko neuvottelu läpivietävissä ehdotetun agendan pohjalta.

VM:n ja muiden maakuntien ohjaukseen osallistuvien ministeriöiden kanssa keskustellaan ministeriöiden yhteistyöstä omassa tilaisuudessaan; tarkoituksena on varmistaa hyvien käytäntöjen leviäminen ja VN:n yhteisen kannan muodostuminen.

Varsinaiseen neuvotteluun osallistuvien määrä on pyrittävä pitämään ”hallittavalla” tasolla; valmisteluvaiheeseen osallistuvien joukko on huomattavan suuri (ohjausosaston lisäksi myös muut osastot).

Järjestämislain mukaisesti valmisteluun osallistuu myös THL, joka antaa vuosittain valtakunnallisen ja alueellisen arvion siitä, vastaako palvelujen saatavuus väestön tarpeita yhdenvertaisesti; THL tekee asiantuntija-arvionsa osin maakunnilta ja aluehallintovirastolta saamiensa raporttien pohjalta.

THL kutsutaan mukaan simuloinnin suunnitteluun seuraavasta kokouksesta alkaen, ja STM neuvottelee laitoksen kanssa tarkemmin missä laajuudessa lain mukainen arviointi tehdään harjoitusta varten.

Neuvotteluun valmistautumisessa tarvitaan ainakin seuraavia tietoja ja tilastoja:

Maakuntien yleiskatteellinen sote-rahoitus

- Rahoitus maakunnittain (VM, arvio 2019 tasolla)
- Toimintamenot palveluluokituksen mukaisesti (huom: palveluluokitusta ollaan uudistamassa, joten arvioitava mitä ja kuinka tarkkaa luokitusta käytetään)
- THL:n valtakunnallinen ja aluekohtainen asiantuntija-arviointi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta sekä toteutuksesta

Erillismomentit

- Sote-palveluihin liittyvien momenttien, esim. koulutusrahoitus ja tutkimusrahoitus, määräraha alueittain,
- arvio momenttirahoituksen käytöstä ja vaikuttavuudesta.

Toteuttamisessa huomioidaan, että maakuntien toiminnan valmistelu on hyvin eri vaiheissa. Oletettavasti joidenkin maakuntien kanssa voidaan keskustella suhteellisen perusteellisesti, joidenkin kanssa jäädään rahoituksen arvioinnin tasolle. Tämä vaikuttaa myös niihin taustatietoihin, joita palvelujen tilasta saadaan neuvotteluja varten (maakunnat, AVI:t, THL).

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden osalta vaikutusten arviointi on erittäin haastavaa. Palveluntuottajien korvausmallien ja muiden ohjeiden laatiminen tapahtuu syksyn ja talven 2017–2018 aikana, joten kaikkia kustannuksiin vaikuttavia seikkoja ei simuloinnin aikana välttämättä voida huomioida. Simuloinnissa pyritään mahdollisuuksien mukaan arvioimaan, mitkä palvelut ovat valinnanvapauden piirissä, ja miten nämä palvelut vaikuttavat kustannuksiin. Niissä maakunnissa, jotka aloittavat valinnanvapauden pilotteina, voitaneen palvelujen rakennetta ja kustannuksia arvioida tarkemmin kuin muissa maakunnissa. Jatkovalmistelussa kannattaa vielä harkita, arvioidaanko valinnanvapauden vaikutuksia ainoastaan näiden pilottimaakuntien osalta.

3.1.3 Mitä tuloksia tavoitellaan

Harjoituksen myötä saadaan alustava käsitys siitä, millaisia valmisteluja toiminnallinen neuvotteluprosessi vuosittain ministeriössä, sen alaisissa laitoksissa ja maakunnissa vaatii ja millä tavalla se toteutetaan.

Lisäksi saadaan alustava käsitys siitä, millainen on VM:lle JTS-neuvottelua varten laadittava toimialan palvelujen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden arviointi ja minkälaista tietoa STM:lle toimitettaviin raportteihin tulisi saada (30 § 4 momentin mukaista mahdollista asetusta varten).

Harjoituksen tuloksena tulisi olla rahoituspäätös palvelujen tuottamista varten.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta tavoitteena on laatia arvio palvelujen tilasta ja tavoitteista sekä palvelujen tuottamisen tavasta maakunnassa sekä ehdotukset tarvittavista toimenpiteistä JTS:n, talousarvion ja sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten strategisten tavoitteiden laatimista ja muuta valtakunnallista ohjausta varten (järjestämislain 30 §); tämän osalta joudutaan tilannetta tarkastelemaan pääasiassa nykytilanteen mukaisena.

Suunnitteluvaiheessa eli keväällä 2017 työhön osallistuu 4-6 henkilöä (oletettavasti vaihtelee työn vaiheesta toiseen). Toteutusvaiheessa (syksy 2017- kesä 2018) ministeriöön perustettava ohjausosasto on päävastuussa harjoittelusta, nimeää vastuuhenkilön ja muut osallistujat. STM:n alaisten laitosten resurssitarve tarkentuu prosessin kuluessa.

3.1.4 Aikataulu ja tapahtumat

- Syyskuun alku: simuloinnin aloitustilaisuus (VM), ohjausosasto aloittaa, simulointia valmistelevat henkilöt nimetään, STM:n suunnittelukokous
- Syys-lokakuu: tietopohjan ja mittarien kokoaminen, keskustelukutsun valmistelu
- Lokakuun puoliväli: ehdotus keskustelujen asialistaksi valmistuu ja toimitetaan maakunnille kommentteja varten
- Loka-marraskuu: keskustelu ja toimeksianto THL:n kanssa sote-palvelujen arvioinnin tekemistä ja tämän aikataulua koskien, keskustelut VM:n kanssa rahoituslaskelmista
- Marraskuun alku: keskustelujen asialista ja osallistujat päätetään, kutsu toimitetaan maakunnille
- Marraskuun loppu-joulukuun alku: keskustelu maakuntien kanssa koskien valmistelun tilannetta, käytettäviä tietoja ja tietopohjaa sekä mittaristoja (yhteinen tilaisuus kaikille)
- Tammikuu 2018: maakuntakohtaisen neuvottelun valmistelu (esityslista ja osallistujat)
- Helmikuu 2018: THL:n arviointi valmistuu, keskustelu STM-THL, kutsu neuvotteluun lähetetään
- Maaliskuu 2018: neuvottelu palveluiden järjestämistä ja rahoituksen riittävyyttä koskien (järjestämislain 29 §), sekä yt-alueittain että jokaisen maakunnan kanssa; käytössä THL:n arviointi, maakuntien rahoituslaskelmat, muut tiedot sekä mittarit (**simuloitu neuvottelu**)
- Huhtikuu 2018: neuvottelujen arviointi, maakuntakohtaisten neuvotteluasiakirjojen valmistelu, palvelujen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyuden arvioinnin valmistelu
- Touko-kesäkuu 2018: arvioinnin viimeistely, menettelytapojen arviointi ja raportointi jatkokehittämistä varten (STM sisäinen ja yhdessä muiden ministeriöiden kanssa)
- Syksy 2018: ensimmäinen **oikean aikataulun mukainen neuvottelu** maakuntien kanssa, jossa voidaan hyödyntää keväällä käydyn neuvottelun tuloksia, tietoa palveluiden ja kustannusten toteutumisesta (tuloksena VM:lle toimitettava arviointi JTS 2020-2024 valmistelua varten)

3.1.5 Muuta huomioitavaa

- Pääpaino harjoituksessa on neuvotteluprosessin suunnittelussa ja toteuttamisessa: kuka, miten, missä ja milloin
- Harjoituksessa käytetään niitä tietovarantoja ja tilastoja joita kulloisellakin hetkellä on käytettävissä ja niiden epätäydellisyys huomioidaan toteutuksessa; tietopohja täydentyy jatkuvasti ja mahdollisia uusia tietoja hyödynnetään aina, kun sellaisia on saatavissa
- Harjoituksen onnistuminen vaatii ministeriön todellisen sitoutumisen sen toteuttamiseen
- Käytettävät voimavarat suhteutetaan tavoitteisiin, huomioiden muu sote- ja maakuntavalmistelu, hallitusohjelman toteutus ja ministeriön ydintehtävien turvaaminen

3.2 Valtion ja maakuntien keskustelut aluekehittämisestä

3.2.1 Lähtökohdat

Aluekehittämisen keskustelut on uusi alueiden kehittämisjärjestelmään syntyvä elementti, kun siirrytään maakuntahallintoon. Jatkossa valtio ja maakunnat keskustelevat vuosittain aluekehittämisestä. Keskustelut aluekehittämisestä ovat valtioneuvoston yhteinen prosessi ja ne osaltaan muodostavat pohjaa maakuntalain 13 § mukaisille neuvotteluille. Nämä keskustelut kokoavat yhteen eri hallinnonalojen alueiden kehittämiseen liittyviä asioita, ja niitä tarkastellaan horisontaalisesti. Aluekehittämisen keskustelut ja valmistelu ovat kokonaisuutta yhteen sovittava prosessi sekä valtioneuvoston sisällä että suhteessa maakuntiin. Keskustelut vastaavat tarpeeseen tiivistää sekä ministeriöiden välistä yhteistyötä että valtion ja maakuntien yhteistyötä myös sisällöllisissä ja strategisissa kysymyksissä. Tavoitteena on muodostaa osapuolten yhteistä näkemystä ja tahtotilaa aluekehittämisestä.

Hallituksen esityksen luonnoksessa (luonnos 1.3.2017) säädetään keskusteluista seuraavasti:

Maakuntalain 13 §:ssä tarkoitetun neuvottelun tueksi ja valtioneuvoston ja maakuntien välisen yhteistyön edistämiseksi valtio ja maakunnat keskustelevat vuosittain alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimeenpanosta. Keskustelut perustuvat valtioneuvoston aluekehittämisspätökseen ja aluekehityksen ajankohtaiseen tilannekuvaan. Keskusteluja koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö.

Keskustelujen tarkoituksena on valtion ja maakuntien yhteinen näkemys alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimintaedellytyksistä.

Jatkossa valtion ja maakuntien yhteistyön pohjaksi valmistellaan laaja-alaisesti maakunnan kehitystä koskeva aluekehityksen tilannekuva (ei koske maakuntaorganisaatiota, vaan maakunnan aluetta, kattaen esimerkiksi alueen työllisyystilanteen, elinvoiman, elinympäristön, hyvinvoinnin, saavutettavuuden, osaamisen näkökulmat jne).

3.2.2 Aluekehittämisen prosessien valmistelu ja simuloinnin toteuttaminen

Tammi-helmikuussa 2018 käydään valtion ja maakuntien aluekehittämiseen liittyvien keskustelujen harjoittelukierros. Tavoitteena on muodostaa keskustelujen valmistautumisen prosessi, selkeyttää keskustelujen lopputuloksen asemaa osana JTS-valmistelua ja valtion ja maakuntien maakuntalain 13 §:n mukaisiin neuvotteluihin valmistautumista. Tarkoituksena on, että keskustelut tuottavat syötettä alkuvuonna 2018 toteutettavaan talousneuvottelun simulointiin. Keskustelussa alueiden kehittämisen asioita käsitellään valtion ja maakuntien toimesta aidosti, vaikka kyseessä on oppiva prosessi.

Ennen tammi-helmikuussa 2018 käytäviä aluekehittämisen keskusteluja keskushallinto ja alueet suunnittelevat ja toteuttavat yhteistyössä aluekehittämisen keskustelujen valmistautumisprosessin ja keskustelujen asialistojen valmistelun.

Keskustelujen valmistelua varten muodostetaan yhteiset prosessit:

- Valtioneuvoston sisällä valtion yhteisen näkemyksen valmistelemiseksi
- Maakunnissa maakunnan yhteisen näkemyksen valmistelemiseksi (yhteistyö erityisesti kuntien kanssa), kytkökset maakuntaohjelmatyöhön
- Valtion ja maakuntien yhteinen valmistelu aluekehittämisen työryhmässä ja neuvottelukunnassa (AUNE)

Keskushallinnon osalta muodostetaan yhteinen prosessi valtio-osapuolen valmistautumiseksi keskusteluihin. Maakuntien liitot aluekehittämisestä vastaavina viranomaisina huolehtivat valmistelun käynnistämisestä maakunnissa yhdessä ELY-keskusten, kuntien ja muiden aluekehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Maakuntien osalta valmistellaan alueen sisäiset prosessit ja valmistelun kytkeytyminen mm. maakuntaohjelmatyöhön.

3.2.3 Tilannekuvan valmistelu aluekehittämiskeskustelujen tueksi

Valtion ja maakuntien aluekehittämiskeskustelujen valmistelun yhteydessä suunnitellaan, miten aluekehityksen tilannekuvan valmisteluprosessi ja kokonaiskuvan muodostaminen alueiden tilanteesta toimii aluekehityksen keskustelujen pohjana. Tilannekuvan valmistelua varten on käynnissä valtioneuvoston teas-hanke (Kasvua ja kilpailukykyä tiedolla alueilla), josta saadaan aineistoa ensimmäisen tilannekuvan valmistelun pohjaksi syksyllä 2017.

Aluekehittämisen tilannekuvavalmistelussa luodaan prosessi ja määritellään indikaattorit tilannekuvaa varten. Kyse on maakuntien ja valtioneuvoston yhteisestä, poikkialuehallinnollisesta prosessista. Tilannekuvan perusteella maakunnat ja eri hallinnonalat voivat tunnistaa niitä keskeisiä teemoja, jotka aluekehittämisen keskustelussa tulisi nostaa esille. Tilannekuvan tuottama lisäarvo perustuu eri indikaattorien antaman tiedon kokoamiseen ja analysointiin siten, että voidaan muodostaa laajasti toimijoiden hyödynnettävissä oleva kokonaiskuva kunkin alueen tilanteesta.

Syksyllä 2017 laaditaan tilannekuva, joka pohjustaa valmistautumista tammi-helmikuun aluekehittämiskeskusteluihin.

3.2.4 Simuloinnin tavoitteet

- Saada käsitys siitä, millaisia valmisteluja keskusteluprosessi vuosittain ministeriössä ja maakunnissa vaatii ja millä tavalla se toteutetaan
- Saada käsitys keskustelujen sopivasta strategisesta tasosta ja agendan muodostamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi
- Saada käsitys siitä, millainen on aluekehittämiskeskustelujen lopputulos ja miten se kytkeytyy maakuntalain 13§ :n mukaisten neuvottelujen valmisteluun.

- Saada käsitys, miten aluekehityksen tilannekuva muodostetaan ja miten sitä hyödynnetään keskusteluihin valmistauduttaessa.

3.2.5 Toteutuksen seuraavat askeleet

- TEM on koonnut aluekehittämisen prosesseja valmistelevan työryhmän. Työryhmän työ on käynnistynyt ja sen ensisijaisena tehtävänä on valmistella prosesseja ennen alkuvuoden 2018 keskusteluja.
- Elokuussa 2017 toteutettiin työpaja, jossa valmisteltiin aluekehittämiseen liittyvää keskustelua ministeriöiden ja maakuntien välillä sekä aluekehittämisen tilannekuvan hyödyntämistä keskustelussa.
- Syksyn aikana maakunnat ja ministeriöt valmistelevat keskustelujen sisältöjä. Sisältöesityksiä käsitellään yhteisesti yhteisessä työryhmässä sekä alueiden uudistumisen neuvottelukunnassa.
- Tammi-helmikuussa käydään valtion ja maakuntien aluekehittämiseen liittyvien keskustelujen harjoittelukierros.

3.3 Pelastustoimen ohjauksen simulointi

3.3.1 Lähtökohdat

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti pelastustoiminnan ja varautumisen *valtakunnallista ohjausta vahvistetaan ja parannetaan* valtakunnan tason pelastusviranomaisen toimesta. HE:n pelastustoimen järjestämiseksi tavoitteena on pelastustoimen ohjausjärjestelmän kehittäminen siten, että se mahdollistaa tarvittaessa *nykyistä paremmin valtakunnalliset ja yhdenmukaiset toimintamallit, yhteiset tietojärjestelmät ja yhdenmukaiset palvelut koko maassa*. Ohjauksen edellytyksiä luodaan muun muassa pelastustoimen uudistushankkeella.

Pelastustoimen ohjauksen keskeisenä osana toimii pelastustoimen pitkän tähtäimen strategia ja siitä johdetut lainsäädäntöä täydentävät valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset linjaukset ja strategiset tavoitteet.

Maakuntalain 13 §:n mukaisesti julkisen talouden suunnitelman (JTS) tekemiseksi tapahtuvan valtioneuvoston päätöksenteon tueksi ja maakuntien taloudellista ohjausta varten on *valtion ja maakunnan välinen neuvottelu*. Neuvotteluja johtaa VM. Tätä varten kukin maakuntien tehtävien ohjaamisesta vastaava ministeriö valmistelee toimialansa tehtävien ja kustannusten arvioinnin.

Pelastustoimen järjestämislain (HE) 9 §:n mukaan sisäministeriön ja maakuntien tulee neuvotella vuosittain pelastustoimen palvelujen toteuttamisesta. Neuvottelun tarkoituksena on ohjata pelastustoimen ja sen palvelujen kehittämistä sekä edistää pelastustoimen valtakunnallista yhdenmukaista järjestämistä.

Pelastustoimen järjestämislain (HE) 10 § mukaan kukin maakunta valmistelee palvelujen saatavuudesta ja talouden tilasta raportin. Raportti toimii pohjana SM:n ja maakuntien väliselle neuvottelulle.

3.3.2 Simuloinnin/ Harjoituksen tavoitteet ja tehtävät

Tavoitteena on:

- saada käsitys siitä, millaisia valmisteluja toiminnallinen neuvotteluprosessi vuosittain ministeriössä ja maakunnissa vaatii ja millä tavalla se toteutetaan
- saada käsitys siitä, millainen on VM:lle JTS-neuvottelua varten laadittava pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyden arviointi ja minkälaista tietoa SM:lle toimitettaviin raportteihin tulisi saada (pelastustoimen järjestämislain 10 §:n mukaista asetusta varten)

Tehtävänä on:

- Toiminnan ohjauksen simuloinnissa keskitytään pelastustoimen palveluiden tarkasteluun, josta laaditaan tarkempi maakuntatasoinen raportti SM:lle palveluiden saatavuudesta ja kustannuksista:
 - pelastuslaitokset laativat raportin SM:lle palveluiden saatavuudesta ja kustannuksista
 - SM muodostaa pelastustoimen palvelujen tilannekuvan ja arvioi vastaako pelastustoimen palvelutaso kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja toteutetaanko palvelut kustannustehokkaasti
- valmistella ja toteuttaa järjestämislain 9 §:n mukainen toiminnallinen neuvottelu SM:n ja maakuntien välillä sekä sen jälkeinen työskentely tarkoitettujen valtakunnallisten tavoitteiden valmisteluun
- SM:n ja maakunnan välisissä neuvotteluissa:
 - arvioidaan valtakunnallisten tavoitteiden ja strategioiden toteutumista,
 - arvioidaan kustannusten ja kustannusvaikuttavuuden kehitystä,
 - arvioidaan pelastustoimen palvelujen kehitystä,
 - arvioidaan omavalvonnan toteutumista
 - on käsiteltävä keskeisiä tavoitteita,
 - on käsiteltävä työnjakoa ja yhteistoimintaa palvelujen tuottamisessa
 - on käsiteltävä toimintaympäristöä ja palvelujen tarpeen muutoksia
 - voidaan käsitellä myös muita pelastustoimen järjestämiseen ja palvelujen tuottamiseen liittyviä asioita
- SM laatii neuvotteluista asiakirjan, johon kirjataan palvelutuotannon kokonaisuuden toteutuminen ja sovitut seuraavan vuoden keskeiset tavoitteet ja näitä tukevat toimenpiteet.
- simuloinnin / harjoituksen tuloksena tulisi olla arvio siitä, onko maakunnalla mahdollisuus tuottaa palvelut rahoituslain mukaisilla periaatteilla ja saada näkemys mahdollisista sopeuttamistarpeista ja niiden keinoista palvelutason kuitenkään vaarantumatta

3.3.3 Harjoituksen toteuttaminen

Valmisteluun on nimetty SM:n sisäinen ryhmä, joka laatii yksityiskohtaisemman suunnitelman tarvittavista tiedoista, neuvottelun asialistasta ja ehdotuksen osallistujista sekä käytännön toteutuksesta.

Toteutusvaiheessa syksyllä 2017 ministeriön pelastusosaston lainsäädäntö- ja ohjausyksikkö on päävastuussa simuloinnin valmistelusta. Vuoden 2018 alusta ministeriön pelastusosastolle perustettava ohjausyksikkö on päävastuussa simuloinnista ja tällöin tarkistetaan simulointiin osallistuvat henkilöt.

VM:n ja muiden maakuntien ohjaukseen osallistuvien ministeriöiden kanssa keskustellaan ministeriöiden yhteistyöstä omassa tilaisuudessaan (VM koordinaatiovastuussa); tarkoituksena on varmistaa hyvien käytäntöjen leviäminen ja VN:n yhteisen kannan muodostuminen.

Neuvotteluun valmistautumisessa tarvitaan ainakin seuraavia tietoja ja tilastoja:

Maakuntien yleiskatteellinen rahoitus

- Rahoitus maakunnittain (VM, arvio 2019 tasolla)
- Toimintamenot palveluluokituksen mukaisesti (huom: palveluluokitusta ollaan uudistamassa, joten arvioitava mitä ja kuinka tarkkaa luokitusta käytetään)
- SM:n ja AVI/PEVA:n valtakunnallinen ja aluekohtainen asiantuntija-arviointi pelastustoimen palvelujen saatavuudesta sekä toteutuksesta

Toteuttamisessa huomioidaan, että maakuntien toiminnan valmistelu on hyvin eri vaiheessa. Oletettavasti joidenkin maakuntien kanssa voidaan keskustella suhteellisen perusteellisesti, joidenkin kanssa jäädytään rahoituksen arvioinnin tasolle. Tämä vaikuttaa myös niihin taustatietoihin, joita palvelujen tilasta saadaan neuvotteluja varten.

Varautumisen alueellinen yhteensovittaminen, simulointi

Varautumisen alueelliseen yhteensovittamiseen ei ole säädetty erikseen varsinaista ohjauselementtiä, sisäministeriön tehtävä on yhteen sovittaa maakuntien toimintaa ja tukea maakuntia niiden alueellisen yhteisen varautumisen tehtävissä. Maakuntalakiehdotuksen 142 §:n mukaan maakuntien tehtävänä on huolehtia alueensa toimijoiden yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä, joiden tarkoituksena olisi yhteen sovittaa varautumista alueella toimivien kesken. Alueellinen yhteinen varautuminen kuuluu sisäministeriön toimialaan. Sisäministeriön tehtävänä on yhteen sovittaa ja tukea maakuntien toimintaa yhteisen varautumisen tehtävissä ja yhteen sovittaa sitä keskushallinnon tasolla.

Maakunnan ja sisäministeriön neuvotteluissa:

- käsitellään valtakunnallisten toimintaympäristön muutosten ja varautumisen linjausten sekä tavoitteiden huomioiminen ja toimeenpano alueellisen yhteisen varautumisen tehtävien toteutuksessa,
- käsitellään ja arvioidaan maakunnan varautumisen alueelliseen yhteensovittamiseen liittyvien tehtävien käytännön toteutumista (toiminnan tavoitteet, voimavarat, toimintatavat, toiminnan kehittäminen ja vaikuttavuuden arviointi) ja
- käsitellään maakunnan näkemykset sisäministeriön tehtäville valtakunnallisessa yhteensovittamisessa ja tukemisessa.

3.3.4 Aikataulu ja tapahtumat

Syyskuu	<ul style="list-style-type: none"> • SM:n sisäisiä suunnittelukokouksia • SM perustaa työryhmät: 1) pelastustoimen palvelutason arviointi, 2) Pelastustoimen strategian tarkistus ja 3) Pelastustoimen VN p linjausten valmistelu. Työryhmiin nimetään pelastuslaitosten, AVI/PEVA:n ja SM:n henkilöstöä. Työryhmät kokoontuvat syksyn aikana tarvittavan määrän. • pelastuslaitosten informointi pelastustoimen osuudesta JTS-simuloinnissa (pelastustoimen uudistushankkeen ohjausryhmä, pelastuslaitosten kumppanuusverkoston tapaaminen, uutiskirje)
Lokakuu	<ul style="list-style-type: none"> • substanssikohtaisia työpajoja (SM, pelastuslaitokset, AVI/PEVA) • Keskustelu ja SM:n toimeksianto pelastuslaitoksille valmistella raportti palvelujen saatavuudesta ja talouden tilasta (annetaan osana pelastustoimen palvelutason arviointia koskevaa työryhmätyötä)
Marraskuu	<ul style="list-style-type: none"> • Keskustelut maakuntien/pelastuslaitosten kanssa koskien valmistelun tilannetta, käytettäviä tietoja ja tietopohjaa, mittareita yms (kaikille yhteinen tilaisuus)
Joulukuu	<ul style="list-style-type: none"> • pelastuslaitosten raportit palvelutasosta valmistuvat
Tammikuu	<ul style="list-style-type: none"> • SM:n ja AVI/PEVA:n palvelutason arviointi raporttien yms. pohjalta (edellyttää kokouksia SM+AVI/PEVA)
Helmikuu	<ul style="list-style-type: none"> • SM ja AVI/PEVA palvelutason arviointiraportti valmistuu • ehdotus toiminnallisten neuvottelujen asialistaksi valmistuu, toimitetaan maakunnille kommenteille • toiminnallisten neuvottelujen asialista ja osallistujat päätetään • keskustelu työryhmissä: toiminnalliseen neuvotteluun valmistautuminen (SM, pelastuslaitokset, AVI/PEVA)
Maaliskuu	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnalliset neuvottelut SM-maakunnat (2-3/päivä) (Pel Järj 9 ja 10 §)
Huhtikuu	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelujen arviointi ja maakuntakohtaisten neuvotteluasiakirjojen valmistelu • pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden raportin kirjoittaminen ja viimeistely
Toukokuu	<ul style="list-style-type: none"> • menettelytapojen arviointi ja raportointi jatkekehittämistä varten (SM sisäinen ja yhdessä maakuntien ja muiden ministeriöiden kanssa)
syksy 2018	<ul style="list-style-type: none"> • ensimmäinen oikean aikataulun mukainen neuvottelu maakuntien kanssa

3.3.5 Muuta huomioitavaa

- Pääpaino harjoituksessa on neuvotteluprosessin suunnittelussa ja toteuttamisessa: kuka, miten, missä ja milloin
- Harjoituksessa käytetään niitä tietovarantoja ja tilastoja joita kulloisellakin hetkellä on käytettävissä ja niiden epätäydellisyys huomioidaan toteutuksessa; tietopohja täydentyy jatkuvasti ja mahdollisia uusia tietoja hyödynnetään aina, kun sellaisia on saatavissa
- Harjoituksen onnistuminen vaatii ministeriön todellisen sitoutumisen sen toteuttamiseen

4 Hallinnonalojen yhteistyöprosessit maakuntien kanssa

4.1 Simulointi LVM:n hallinnonalalla

Liikenne- ja viestintäministeriön osalta simulointisuunnitelma päivitetään lokakuun 2017 aikana.

4.2 Simulointi MMM:n hallinnonalalla

Ruoka- ja luonnonvaratehtävissä käydään maakuntien ja MMM:n hallinnonalan välinen substanssikeskustelu ja muu tarpeellinen vuorovaikutus. Lisäksi MMM osallistuu tarvittaessa omien vastuidensa näkökulmasta muiden hallinnonalojen keskusteluihin, kuten TEM:n koordinoimaan aluekehittämisspätöksen valmisteluun tai vesien- ja merenhoidon ohjaukseen.

Ruoka- ja luonnonvarasektorin strategisen kokonaisuuden sekä toiminnan ja talouden tarkastelussa vuoropuhelua käyvät maakunta, MMM ja Ruokavirasto. Vuorovaikutus muodostuu:

1. ruoka- ja luonnonvaratehtävien strategiapäivästä loppukeväästä
2. substanssikeskusteluista jokaisen maakunnan kanssa syksyllä
3. sopimusmenettelyistä
 - maksajavirastosopimukset
 - elintarvikeketjun turvallisuuden valvontaa koskevat sopimukset
4. informaatio-ohjauksesta, koulutuksesta, vapaamuotoisista tapaamisista johdon ja asiantuntijoiden kesken
5. ruoka- ja luonnonvaratehtävien JTS-ehdotuksesta VM:lle

4.2.1 Strategiapäivä

Ruoka- ja luonnonvaratehtävien käsittely alkaa keväällä touko-kesäkuussa järjestettävällä strategiapäivällä, joka on kaikille maakunnille yhteinen. Strategiapäivässä keskustellaan ruoka- ja luonnonvarasektorin yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja strategisista tavoitteista. Käsiteltävänä aiheena on myös mm. maakuntien vaikuttavuus- ja

kustannusseuranta. Strategiapäivän osallistajat ovat maakuntajohto, ministeriön ylin johto sekä hallinnonalan kaikkien virastojen ja laitosten johto.

4.2.2 *Substanssikeskustelut jokaisen maakunnan kanssa*

Substanssikeskustelu ruoka- ja luonnonvaratehtävistä käydään loka-marraskuussa jokaisen maakunnan ja MMM:n hallinnonalan välisenä erikseen. Tavoitteena on käydä maakuntakohtaiset keskustelut maakunnissa. Osallistajat ovat maakunnan toiminnasta vastaava johto sekä MMM:n ja Ruokaviraston johto.

Maakunnittaisten keskusteluiden tavoitteena on maakunnan tilannekuvan sekä vahvuuksien, haasteiden ja tavoitteiden tarkastelu. Erityisesti tarkastelussa ovat voimavarat ja maakunnan tavoitteiden seuranta vaikuttavuus- ja kustannusseurannan mittariston perusteella.

Esimerkkejä käsiteltävistä aiheista:

- uuden EU:n ja kansallisen lainsäädännön vaikutukset maakuntien toimintaan
- uuden EU:n rahoituskauden painotukset, vaikutukset lainsäädäntöön
- maksajavirastosopimukseen liittyvät asiat
- elintarvikeketjun turvallisuuden valvonnan sopimukset
- eläinlääkäripalveluiden toimivuus ja kattavuus
- maakuntien yhteistoiminta
- valtuudet, määrärahat ja erillismäärärahat
- resurssointi ja osaamisen varmistaminen

4.2.3 *Sopimukset*

Maksajavirastosopimuksen laativat Ruokavirasto ja maakunta omassa prosessissaan. Sopimuksen allekirjoittavat Ruokaviraston ja maakunnan ylin johto. Sopimuksen laadinta linkittyy toimialan yhteiseen prosessiin mahdollisten maksajavirastosopimukseen tulevien toiminnallisten tavoitteiden kautta. Maksajavirastosopimusten mahdolliset tarkistukset toiminnallisissa tavoitteissa voidaan yhdistää toimialan syksyisiin substanssikeskusteluihin jokaisen maakunnan kanssa. Myös elintarvikeketjun valvontasuunnitelmien laatimisesta maakunnan kanssa vastaa Ruokavirasto. Vastaavasti se laaditaan omassa prosessissaan. Keskusvirasto vastaa omalta osaltaan sopimusneuvotteluissa tai niiden tarkistuksissa esille tulleiden esim. resurssitarpeiden esilletuomisesta MMM:lle JTS-valmisteluun.

4.2.4 *Informaatio-ohjaus*

MMM:n hallinnonala jatkaa yhteistyössä maakuntien kanssa kaikilla ruoka- ja luonnonvarasektorin eri tehtäväaloilla tarvittavaa informaatio-ohjausta, tapaamisia, koulutusta ja neuvontaa. Esimerkkinä informaatio-ohjauksesta ovat Luonnonvara- ja biotalouspäivät tai eri teemojen säännölliset videokokoukset. Tavoitteena on ylläpitää koko toimialan synergisiä yhteyksiä maakuntien ja tutkimuslaitosten, virastojen ja kuntien ja kolmannen sektorin välillä.

4.2.5 JTS-ehdotus

Käydyissä maakunnittaisissa keskusteluissa esille tuotujen tarpeiden perusteella MMM tekee ruoka- ja luonnonvaratehtävien JTS-ehdotuksen VM:lle.

4.2.6 Erillismomentit

Ministeriö on tehnyt momenteittain laskelman maakunnittaisesta rahoituksesta vuoden 2019 tasossa.

4.3 Simulointi YM:n hallinnonalalla

Ympäristöministeriöllä ei ole VM johtaman JTS –menettelyn lisäksi tarvetta käydä vuosittaista maakuntakohtaista neuvottelua maakuntiin sijoittuvien ympäristötehtävien osalta. YM lähtökohta on, että itsehallinnolliset maakunnat hoitavat JTS –neuvottelussa sovittujen voimavarojen puitteissa lainsäädännössä niille osoitetut tehtävät ilman vuosittaisia neuvotteluja. Maakuntien tehtävänä on integroida ympäristötehtävät maakuntien tehtäväkokonaisuuteen parhaaksi katsomallaan tavalla ja löytämään sitä kautta synergioita.

Tavoitteena on ympäristötehtävien osalta luoda aitoon vuorovaikutukseen perustuvia yhteistyömuotoja, jossa maakunta sekä sen päättäjät, alueen kunnat ja valtio yhdessä edistävät hyvää ympäristön tilaa ja toimivat kumppaneina. Kumppanuuteen perustuvia tilaisuuksia voidaan järjestää maakunnissa sekä maakuntien, että alueen kuntien aloitteesta. Keskeisenä kumppanuuteen perustuvana tiedolla johtamisen välineenä tulevat toimimaan mm. maakunnittaiset ympäristön tilan seurantatiedot ja niistä tehdyt katsaukset.

YM osalta huomioitavaa:

1. YM maakunnille osoitetut määrärahat ovat yleiskatteellisella momentilla.
2. YM tuottaa JTS:n mukaisen tehtävien ja kustannusten välisen arvioinnin sekä tilannekuvan siten kuin se yleiskatteellisen momentin osalta päätetään tehdä.
3. YM osallistuu omien vastuidensa näkökulmasta myös muiden hallinnonalojen keskusteluihin, kuten TEM:n koordinoimaan aluekehittämispäätöksen valmisteluun sekä aluekehittämistä koskevaan keskusteluun.
4. Maakuntien tilannekuvan osalta voidaan hyödyntää ns. MAKUVAKU indikaattoreita.
5. Maankäyttö- ja rakennuslain, luonnonsuojelulain sekä vesien ja merenhoidon tehtävien hoitamisesta käydään substanssikysymyksiin liittyviä keskusteluja ja neuvotteluja. Nämä neuvottelut eivät kytkeydy määrävuosiin tai kalenteriajankohtiin eivätkä suoranaisesti maakunnan rahoitukseen vaan ovat osa normaalia tehtävän hoitoon liittyvää prosessia. Tarve käydä neuvotteluja vaihtelevat maakunnittain. Näitä ei ole tarkoituksenmukaista kytkeä simulointiin.

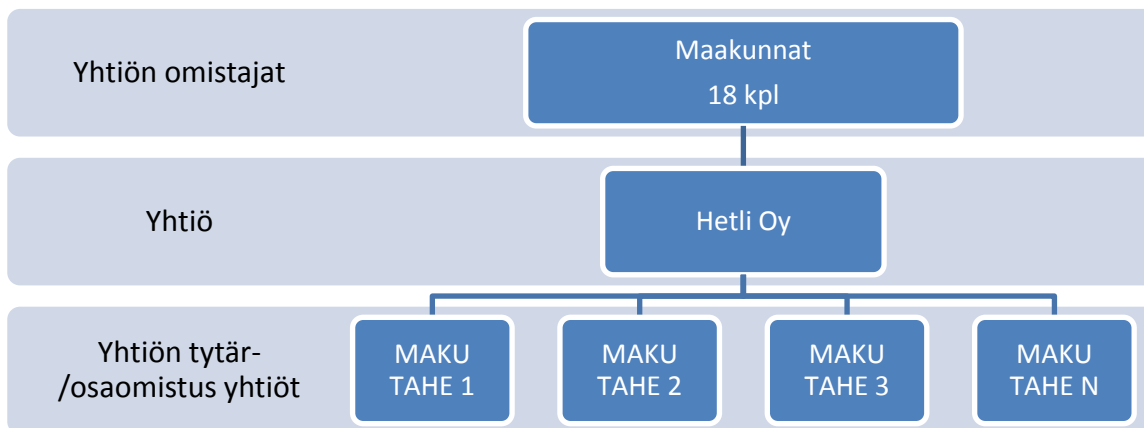
6. Lisäksi ympäristötehtävien osalta käydään tarvittavaa vuoropuhelua maakuntien ja kuntien kanssa Informaatio-ohjauksen, koulutuksen, vapaamuotoisten tapamisten muodossa johdon ja asiantuntijoiden kesken

5 Simulointi palvelukeskuksissa

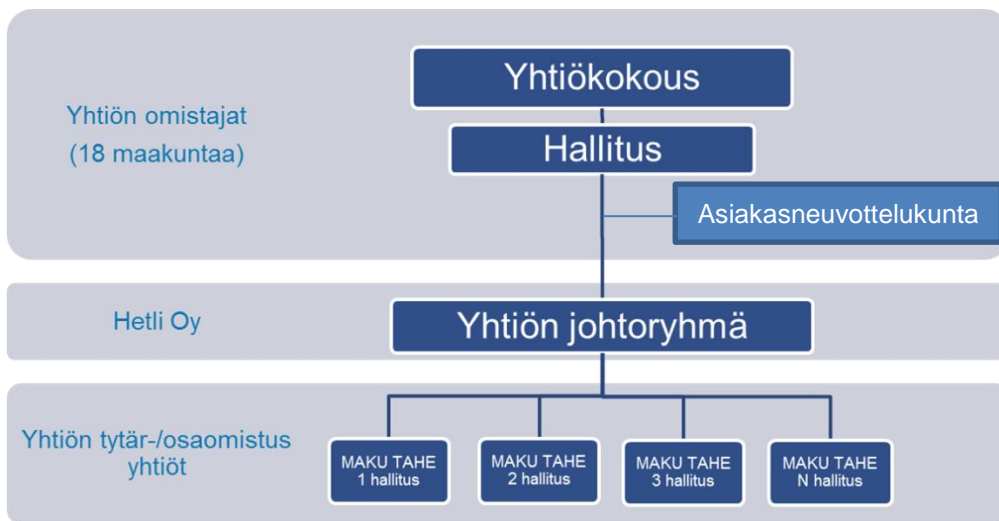
5.1 Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen simulointi

Valtioneuvoston päätöksellä 8.6.2017 on perustettu talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (Hetli Oy). Hetli Oy on vuosina 2017 - 2019 valtion 100% omistama osakeyhtiö. 1.1.2020 alkaen Hetli Oy siirtyy kokonaan maakuntien omistukseen, jolloin ohjaus ja tavoiteasetanta tulee maakunnilta. Taloussuunnittelun vuosikellon aikatauluksessa tulisi huomioida se, että maakunnan tulisi käydä Hetli Oy:n kanssa keskustelut palvelusopimuksesta ja muista kustannuksiin vaikuttavista seikoista, ennen kuin maakunta käy omat rahoituskeskustelunsa VM:n kanssa, jotta maakunnat osaavat huomioida talous- ja henkilöstöhallinnon kustannukset kokonaisuutena.

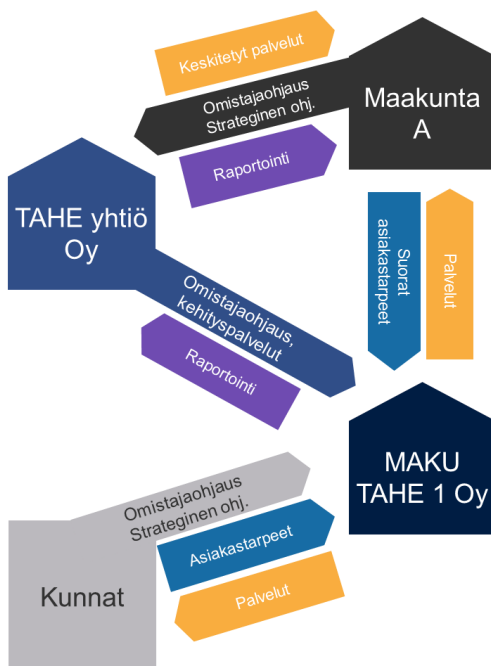
Hetli konsortiorakenne:

Hetli konsortio-ohjaus:

Omistus- ja ohjausmallin tavoitetilä

5.1.1 Talouden simulointi

Maakuntien talous- ja henkilöstöhallinnon rahoitusta ja kustannuksia kannattaa jokaisen tahon simuloida omasta näkökulmastaan ja kokonaisuutena, jotta simulointi hyödyttää täysimääräisesti simulointiin osallistuvaa tahoja. Näin ollen

- Maakunnat tekevät simuloinnin oman kokonaisuutensa näkökulmasta eli sisällyttävät myös talous- ja henkilöstöhallinnon kustannukset oman maakuntansa simulointiin.
- Hetli Oy tekee simuloinnin sekä pelkän Hetli Oy:n että koko Hetli-konsortion näkökulmasta.

- Hetli Oy:n oman toiminnan kulut koostuvat lähinnä henkilöstökuluista, vuokrista, palvelujen ostoista jne. Kulut sisältävät toiminnan peruskulut sekä kehityksen.
- Hetli-konsortion simulointiin sisällytetään myös maakunnallisilta talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksilta (MAKU TAHE Oyiltä) hankitut talous- ja henkilöstöhallinnon peruspalvelut.
- Hetli Oy sisällyttää omaan simulointiin muilta palvelukeskuksilta (Maakuntien Tilakeskus, ICT palvelukeskus) hankitut hallintopalvelut.
- Käyttövelvoitteen piiriin kuuluvien peruspalveluiden osalta simulointi on helpompaa. Lisäpalveluiden osalta simulointiin sisältyy enemmän arvonvaraisuutta.

Simulointiin otetaan mukaan ja tarvittaessa arvioidaan vain maakuntiin siirtyvä osuus, kuntiin jäävät talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät jätetään simuloinnin ulkopuolelle. Rahoitustaso muunnetaan v. 2020 tasoksi suhteuttamalla nykytaso vuoden 2020 kehyksiin.

Simuloinnin toteutukseen pyritään irrottamaan henkilöitä KEHA-keskuksesta sekä TAHE-palvelukeskuksen valmisteluryhmistä, mm. projektiryhmästä. Selvitetessä maakuntien palvelukeskusten talous- ja henkilöstöhallinnon kustannuksia pyritään hyödyntämään Deloitteen vuoden vaihteessa 2016 - 2017 toteuttamaa nykytilaselvitystä. Lisäksi maakunnallisten palvelukeskusten osuutta talous- ja henkilöstöhallinnon kustannuksista (sis. tietojärjestelmäkustannukset) simuloidaan vähintään neljännen erilaisen maakunnallisen palvelukeskuksen kautta ja saatua tulosta hyödynnetään valtakunnallisesti.

Ministeriöiden "rahoituspäätöksissä" tulee, myönnettävän rahamäärän lisäksi, lukea ainakin mahdollinen seurantatarve. Seurantatarve, mahdolliset kriteerit rahankäytölle sekä mahdollinen raportointitarve tulisi ilmoittaa jo "rahoituspäätöksissä".

5.2 ICT-palvelukeskuksen simulointi

ICT-palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa tietotekniikka-, tietojärjestelmä-, tietohallinto- ja integraatiopalveluja sekä näihin liittyviä kehittämispalveluja.

Tarkoituksena on ICT-palvelukeskuksen osalta simuloinnin aikana täsmentää ja tuoda ajantasaista tietoa taloussimulaatioryhmän käyttöön sitä mukaan kun päätökset ja linjaukset palvelukeskuksen toiminnasta etenevät. Palvelukeskuksen liiketoimintasuunnitelma ja investointilaskelmat valmistuvat kesäkuun 2017 loppuun mennessä.

Palvelukeskus perustetaan kahdessa vaiheessa siten, että ensimmäisessä vaiheessa ennen 1.7.2017 valtio merkitsee koko yhtiön osakekannan ja yhtiö alkaa rakentaa palveluitaan. Toisessa vaiheessa omistus siirretään maakunnille siten, että valtiolle jää 10 % omistusoikeus ja erilainen osakesarja, joka tuottaa päätösvallan maakuntalaissa erikseen säädetyissä asioissa. Maakuntien keskinäiset omistussuhteet määräytyvät maakuntalain mukaan. Toisessa vaiheessa toteutetaan myös muutokset yhtiön pääomaan ja yhtiöjärjestykseen siten, että yhtiö voidaan siirtää maakunnille 1.1.2019.

Yhtiö rakenne tulee olemaan konserni, jossa ICT-palvelukeskuksen tytäryhtiöksi perustetaan ns. Kasvupalvelu-yhtiö.

Valtio rahoittaa palvelukeskuksen toiminnan vuoteen 2019 saakka.

Kunkin maakunnan valmisteluorganisaatio päättää, miten ICT- palvelut järjestetään olemassa olevien rakenteita ja tuottajia käyttäen. Palvelukeskusvalmistelussa käydään jokaisen maakunnan kanssa erikseen läpi palveluiden tuotantorakennetta.

Palvelukeskus tai palvelukeskuksen valmisteluorganisaatio on mukana tekemässä maakuntakohtaista tiekarttaa.

Palvelukeskukseen voidaan keskittää asiantuntijapoolia avustamaan muutoksessa Maakuntien ICT- palvelukeskus pystyy tuottamaan joitain rajattuja palveluja sille pääosin valtiolta siirtyvien sopimusten puitteissa. Näistä on yhteisesti päätettävä – rahoitus valtiolta.

Palvelukeskuksella on omaa henkilöstöä toimintansa kannalta keskeisissä asiantuntija-tehtävissä ja palvelutuotannon järjestämisessä.

Alihankintaverkoston kuuluvat kilpailutetut palvelutoimittajat joko uusien kilpailutusten tai siirtyneiden sopimusten kautta.

Palveluntoimittajia voivat olla myös erikseen perustettavat tytäryhtiöt tai nykyiset kunta/kuntayhtymäomisteiset inhouse- yhtiöt tietyin järjestelyin. Palvelut pyritään hyödyntämään olemassa olevia rakenteita, jos ne ovat tarkoituksenmukaisia ja turhia investointeja pyritään välttämään.

Yhteishankintastatus mahdollistaa suuruuden ekonomian käytön maakuntien ICT-hankinnoissa kevyellä tavalla. Puitejärjestelyissä mahdollistetaan usean toimittajan käyttö jotta jokin toimittajista ei saisi monopoli-asemaa. Komissio kohdistuu maakuntien eduksi palvelukeskuksen kautta, tällä on vaikutusta palvelukeskuksen rahoitustarpeeseen.

Vuodesta 2019 alkaen palvelukeskus tulee rahoittamaan toimintaansa palvelumaksuilla. Lisäksi tuloja tulee hankintoihin liittyvistä komissioista. ICT-kustannukset ovat jo nyt osa maakuntien kustannuksia. Palvelukeskuksen tavoitteena on pidemmällä aikavälillä erityisesti perustietotekniikkakustannusten aleneminen. Tietojärjestelmien osalta tulee erikseen selvittää se prosessi, jolla valtiolta (ja kunnilta) maakunnille siirtyviin tehtäviin liittyvät tietojärjestelmät ja niiden rahoitus ja muut prosessit huomioidaan riittävästi. Nämä tietojärjestelmät ovat jo nyt pitkälti keskitettyjä ja niitä on lähes kaikilla hallinnonaloilla. TEM:n kasvupalveluiden osalta asia on valmistelussa ja KEHA ja uusi palvelukeskus huolehtivat ELY/TE- järjestelmien käytön mahdollistamisesta maakunnan verkosta ja sovittujen palvelujen siirrosta.

Yleisesti maakuntien tulisi käydä ICT-palvelukeskuksen kanssa keskustelut palvelusopimuksesta ja muista kustannuksiin vaikuttavista seikoista, esimerkiksi investointitarpeista, ennen kuin maakunta käy omat rahoituskeskustelunsa VM:n kanssa, jotta maakunnat osaavat huomioida ICT-kustannukset kokonaisuutena.

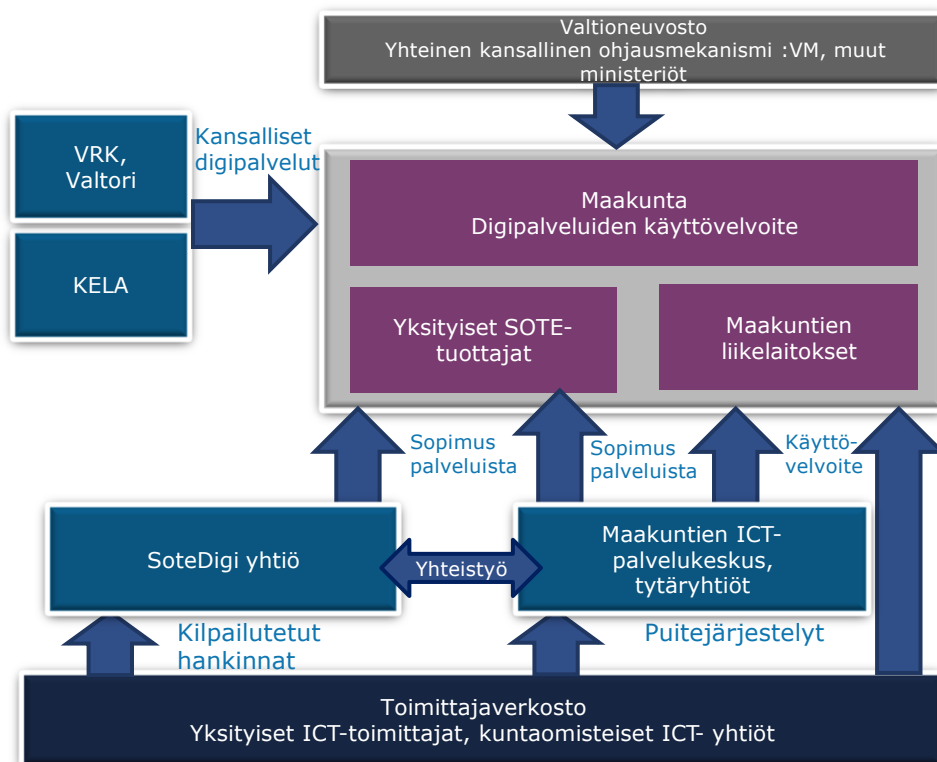
Taloussimulaatiossa ICT-palvelukeskus tukee maakuntia ICT-kokonaisuuden osalta ja tehtäviinsä liittyen valmistelee ministeriöiden ja VM:n kanssa palvelukokonaisuutta, joka tarkentuu simuloinnin aikana.

5.3 SoteDigi-yhtiön simulointi

SoteDigi –yhtiö kehittää uusia kansallisia sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisia ratkaisuja. Digitalisaatiolla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan muutosta ja palvelujen tuottavuuden ja kustannustehokkuuden parantamista. Yhtiön palveluilla luodaan edellytyksiä näiden muutosten aikaansaamiseksi. Yhtiön palveluita ovat:

- integraatiopalvelut, (esimerkiksi tietoa eri lähteistä keräävä ja rakenteistava ja visualisoiva integraatioalusta sekä terveydenhuollon yhteentoimivuusstandardien testauspalvelut),
- asiakkuuden hallinnan palvelut, (esimerkiksi asiakas- ja potilastietojärjestelmien kehittäminen sekä kansalaisen ja ammattilaisen digitaaliset palvelut) ja
- tiedolla johtamisen palvelut, (esimerkiksi järjestäjän suorittama sote -tuottajien
- ohjaus- ja seuranta sekä tietoanalytiikkapalvelut).

Valtio on perustanut SoteDigi-yhtiön. Maakuntaudistuksen tultua voimaan SoteDigi-yhtiön asiakkaita ovat valtio, maakunnat ja maakuntien palvelukeskusyhtiöt. Se toimii maakuntien ICT-palvelukeskuksen rinnalla oheisen kuvan mukaisesti.

Kaikkien maakuntien on käytettävä yhtiön kehittämiä, yhtenäispolitiikan edellyttämiä yhteisiä palveluita. Tämä perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä anne-

tun lain 19 § ja Maakuntalain 12 §:ssä kuvattuun investointien ohjausprosessiin sekä varmistetaan sopimuksin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 19 § perusteella valtioneuvosto päättää valtion ja maakunnan yhteisen valmistelun pohjalta, että yhteiseen sotejärjestelmien muuttamiseen tai kehittämiseen ryhdytään. Lisäksi valtioneuvosto päättää rahoituksesta sekä siitä kuka hankkeen/hankinnan toteuttaa. Maakuntien tulee laatia maakuntien yhteistyöalueiden yhteinen esitys seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista taloudellisesti merkittävistä tai muuten poikkeuksellisen laajakantoisista investoinneista. Tämän esityksen tulisi sisältää maakuntien esitykset laajakantoisiksi investoinneiksi ml. laajat ICT- investoinnit. Esitykset etenevät JTS -prosessiin. JTS -prosessin jälkeen on edellytykset esitellä valtioneuvostolle päätettäväksi Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 19 § mukainen päätös, jonka edellytys on, että myös toteutuksen edellyttämä rahoitus on päätettävissä.

Yhtiö rahoittaa investointinsa ottamalla lainoilla ja tulorahoituksella eli asiakkailta perittävillä palvelumaksuilla. Tämä tarkoittaa merkittävää rahavirtaa yhtiön asiakkailta SoteDigi-yhtiölle. Omistajilleen yhtiö tuottaa maltillisen, esim. 3 v keskimääräistä valtionvelan korkoa vastaavan tuoton.

Tarkoituksena on SoteDigi-yhtiön osalta simuloinnin aikana täsmentää ja tuoda ajantasaista tietoa taloussimulaatioryhmän käyttöön SoteDigi-yhtiön toiminnan arvioiduista kustannuksista maakunnille.

5.4 Toimitilapalvelukeskuksen simulointi

Maakuntien tilakeskus Oy on perustettu 30.1.2017 Senaatin tytäryhtiöksi. 1.1.2019 yhtiö siirtyy maakuntien (18 kpl) omistukseen. Yhtiön lopullinen organisaatiomuoto ei ole vielä valmis.

Maakuntien tilakeskus		Maakuntien tilakeskus
vuokraa omasta taseesta	edelleen vuokraa muiden taseesta	edelleen vuokraa siirtymäkaudeksi
Sairaanhoitopiirit 20 kpl, 2,4 Mm2 Karkea vuokra-arvio n. 450 M€/v	ELY-keskus 15 kpl TE-toimisto 83 kpl Sopimuksia 264, 192.000 m2 27,5 M€/v	Kuntien perusterveydenhuollon tilat <ul style="list-style-type: none"> • Terveyskeskukset, sairaalat • Lasten neuvolat, muut Karkea neliöarvio 3,3 Mm2 Karkea vuokra-arvio 500 M€/v
Erityishuoltopiirit 17 kpl, 0,6 Mm2 Karkea vuokra-arvio n. 150 M€/v	Ympäristöterveys Alue-kehittäminen Tienpito- ja liikennesuun. Maaseudun keh. ja lomit	Kuntien sosiaalitoimen tilat <ul style="list-style-type: none"> • Vanhustenhoito, vammaispalvelut • Lastensuojelu, asumispalvelut • Muut Karkea neliöarvio 3,4 Mm2 Karkea vuokra-arvio 450 €
Maakuntien liittojen kiinteä omaisuus	Karkea vuokra-arvio <ul style="list-style-type: none"> • omasta taseesta 600 M€/v • edelleenvuokraus 1 100 M€/v • Yhteensä 1,5 Mrd€/v 	Pelastustoimen tilat <ul style="list-style-type: none"> • Kunnilla paloasemia n. 600 kpl • Muita paloasemia n. 100 kpl • Karkea vuokra-arvio 100 M€/v
Vesistö rakenteet Pääosin Pohjanmaalla olevia patorakenteita Karkea vuokra-arvio 5 M€/v		

Maakuntien tilakeskus Oy:n omistukseen siirtyvät sairaanhoito- ja erityishuoltopiirien omistamat rakennukset, maakuntien liittojen kiinteä omaisuus sekä vesistö rakenteet. Lisäksi yhtiö edelleen vuokraa ELY-keskusten, TE-keskusten, ympäristöterveyden, alue-kehittämisen, tienpito- ja liikennesuunnittelun sekä Maaseudun kehitys ja lomitust-toimintojen tarvitsemia tiloja. Maakuntien Tilakeskus Oy edelleen vuokraa siirtymäkaudeksi myös kuntien perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen sekä pelastustoimen tilat.

Palvelulupauksen mukaisesti yhtiö vuokraa omistamiaan toimitiloja ensisijaisesti maakuntien käyttöön ja vastaa näiden kiinteistöjen ylläpidosta. Yhtiö toteuttaa ja rahoittaa kiinteistöihin tehtävät investoinnit kiinteistöihin, joista on vuokrasopimus maakunnan ja tilakeskuksen välillä.

Tilakeskus ja maakunta tekevät rakennuskohtaiset, pitkäaikaiset, indeksisidonnaiset kokonaisvuokrasopimukset. Maakunnan vuokra sisältää korvauksen pääomakustannuksista ja kiinteistön ylläpitokustannuksista. Yhtiö voi tarjota lisäpalveluita erillistä korvausta vastaan.

Simuloinnin aikana palvelukeskus tuottaa maakunnittain vuokratiedot ja rajanvedon siitä, mitä toimintoja (=kustannuksia) vuokriin sisältyy (kiinteistöhuoltoon, investointeihin ym. liittyvät tilakeskukselle siirtyvät tehtävät).

Vuoden 2017 loppuun mennessä pystytään antamaan vuokrattavien tilojen pinta-ala tiedot ja vuoden 2018 kevään aikana (vappuun mennessä) maakunta- ja kohdekohtaiset vuokralaskelmat. Arvioiden tarkkuudet riippuvat oleellisesti kunnilta vuokrattavista tiloista kerättävien tietojen kattavuudesta ja laadusta.

6 Simulointi maakunnissa

Maakuntien kannalta simuloinnin tärkein tavoite on varmistaa tuloslaskelman (maakuntataso) tasapainoisuus:

- tulorahoituksen taso (valtion rahoitus, asiakasmaksut), asiakasmaksujen arviointi ml. maakuntien yhdessä hoitamat tehtävät
- toimintamenot
 - selvitetään koetalousarvion avulla (tilinpäätös 2016 ja TA2017)
- simulointi (toimintakulut) ulotetaan maakunnassa maakuntalain 6§:n mukaisesti tehtäviin sekä maakuntahallintoon. Oletuksena on, että palvelukeskusten ostot sisältyvät em. tehtävien kustannuksiin.

Simuloidaan lisäksi rahoituslaskelma (maakuntataso), johon sisältyvät investointisuunnitelma sekä vieraan pääoman lisäykset/vähennykset. Tämän perusteet valmistellaan yhdessä VM:n ja palvelukeskuksen kanssa.

Käytettävien tunnuslukujen simulointi/valmistelu tapahtuu syksyllä valmistuvien työryhmätöiden ja ohjaussimulaatioiden perusteella.

6.1 Simuloinnin toteutus ja aikataulu maakunnissa

Syksy 2017

Talouden simuloinnin ohjeistus ja koordinointi (VM)

Toteutus jokaisessa maakunnassa, vastuuhenkilön nimeäminen

Maakuntatalouden neuvottelukunnan ja Kilan K&M-jaoston alustavat suositukset sekä neuvonnan yhteensovitus ministeriöiden ja Kuntaliiton kesken

Tammi-helmikuu 2018

Maakuntalain 13 § mukaisia neuvotteluja edeltävät tilannekuvavalmistelut ja ohjeistukset

Keskustelujen toteutus

Maalis-huhtikuu 2018

Maakuntalain 13 § mukaisten neuvottelujen simulointi (VM)

Väliaikaishallinnon pj.

Väliaikaishallinto/Toimialueiden vastuuvalmistelijat (Liikelaitos, toimialueet)

Väliaikaishallinto/Talouden vastuuhenkilö (yhteyshenkilö)

Elokuu 2018 -> Koetalousarvion laadinta

Maakuntahallituksen pj.

Maakuntajohtaja

Toimialojen nimetyt vastuuviranhaltijat

Talousjohtaja (yhteyshenkilö)

Kaavio maakunnan talouden simuloinnin tavoitetilasta

6.2 Maakuntien näkökulmasta huomioitavaa

Teema-ministeriökohtaisten JTS-neuvotteluja edeltävien keskustelujen käyminen yksittäin kunkin ministeriön toimesta nähdään maakuntien näkökulmasta liian raskaana prosessina. Esitys:

- STM:n koordinoimana sote-palvelujen tilannekuva (Sote, Ensihoito, YTH)
- TEM:n koordinoimana aluekehityksen tilannekuva (TEM, LVM, MMM, YM, OKM)
- SM:n kanssa pelastuksen ja kokonaisturvallisuuden ohjauskeskustelu

Maakunta on yksi oikeushenkilö, jolla on useita ”liiketoiminta-alueita”.

Neuvotteluprosessia/neuvottelujen agenda tulisi tiivistää ja käydä neuvottelut kustannustehokkaasti maakunnan johdon kanssa.

Simulaatiotyöskentely käyntiin jokaisessa maakunnassa 6/2017.

Alustava tieto Kilan maakuntajaoston suosituksesta budjetoinnin rakenteeksi?

Alustava mittaristosuositus ”maakuntamittareista” VM&STM:ltä.

7 Simuloinnin tapahtumat aikajanalla

Aloitustilaisuus pidetään elokuussa tai heti kun väliaikaishallinnot ovat aloittaneet.

Ohjausta koskevat tapahtumat ajoittuvat syksystä 2017 kevääseen 2018 ja niille yritetään löytää keskenään sellainen aikataulu, että voidaan myös käytännössä pohtia eri keskustelujen ja neuvottelujen keskinäisiä sidoksia.

Yleiskatteisen rahoituksen vuoden 2020 laskelmat tehdään kesällä 2018 ja pitempi arviolaskelma kehityksestä syksyllä 2018.

Maakuntien koetalousarviot ja niiden vieminen syvemmälle tapahtuu elokuusta 2018 alkaen, että työ tukee vuoden 2020 maakuntien talousarvioiden laadintaa. Dokumentointi ja vertailulaskelmat syksyn 2018 kuluessa.

Palvelukeskukset toimittavat omat arvionsa ”hintalapuistaan” maakunnille kesällä 2018.

8 Simuloinnin dokumentointi

Simulointi dokumentoidaan muistioon, joka sinällään on julkinen ja jaetaan simulointiin osallistuneille. Sitä ei kuitenkaan julkaista julkaisusarjassa. Muistion osia voidaan jakaa jo heti niiden valmistuttua.

Tiedot kerätään dokumentointia varten simuloinnin edetessä.

Muistion rakenne voi olla pääpiirteissään seuraava.

1. Johdanto ja kuvaus simuloinnin tavoitteista sekä toteuttamisesta

2. Yleiskatteiseen rahoitukseen liittyvät laskelmat kriteereineen
 - a. Sote-rahoituksen määräytyminen ja jakautuminen kriteerien perusteella
 - i. Simuloinnissa käytetyt kriteerien arvot
 - b. Maku-rahoituksen määräytyminen ja jakautuminen kriteerien perusteella
 - i. Simuloinnissa käytetyt kriteerien arvot
 - c. Siirtymääjän laskenta ja vaikutus rahoitukseen sekä simuloinnin summat
 - d. Yleiskatteisen rahoituksen skenaario siirtymäaikana
3. Erillismomentit ja niiden rahoitus maakunnissa
 - a. MMM hallinnonalan momentit
 - b. LVM hallinnonalan momentit
4. Sote-ohjauksen simulointi
5. Alueiden kehittämisen tilannekuvakeskustelujen simulointi
 - a. Simuloinnin toteutus
 - b. Kokemukset/johtopäätökset simuloinnista
6. Pelastustoimen ohjauksen simulointi
7. MMM hallinnonalan ohjauksen simulointi
8. JTS-neuvottelujen (VM-maakunta) simulointi
 - a. Simuloinnin toteutus
 - b. Kokemukset/johtopäätökset simuloinnista
9. Vuotta 2019 koskevien keskustelujen ja neuvottelujen kokemukset
10. Yleiskuvaus simuloinnin toteuttamisesta maakunnissa
11. Maakuntien talousarviosimulaatiot
 - a. Kunkin maakunnan osalta esitys?
 - b. Kokemukset ja havainnot maakuntien talousarvion laadinnasta
12. Palvelukeskuksille maksettavat palvelut ja niiden perusteet simuloinnissa
 - a. Tilakeskus
 - b. ICT-keskus
 - c. TaHe-keskus
13. Maakuntien simuloimat sisäiset ohjaustoimenpiteet
 - a. Maakunnittaiset esitykset
 - b. Yhteenveto edellisistä
14. Maakuntien budjetoinnin ja talouden erityiskysymyksiä
 - a. Valinnanvapauden toteuttamiseen liittyvät budjetointikysymykset
 - i. Tuottajien rahoitus
 - b. Valtionosuuksien maksatuksen rytmitys
 - c. Liikelaitoksen taluspäätökset
 - d. Yms yms
15. Johtopäätökset ja ehdotukset simuloinnin perusteella